

BITTERZOETE TIJD VOOR JEZELF

Onderzoek naar overwegingen die mensen maken over de inzet
van een vrijwilliger in de laatste levensfase thuis.

We deden onderzoek in 2023

Onderzoek naar overwegingen die mensen maken in het toelaten van een vrijwilliger in de laatste levensfase thuis

- 22 interviews met 23 deelnemers
- Naasten waar inzet is van een vrijwilliger in het jaar voorafgaand aan het interview
- Deels partners, deels kinderen/ mannen en vrouwen
- Uit een groot deel van het land; stad, dorp en platteland
- Leeftijd van de patiënt bij overlijden tussen de 65 en 96 jaar
- Membercheck met 5 coördinatoren

Resultaten op twee vlakken

1. Reis door de tijd – de meerwaarde van de vrijwilliger
 - I. Het moment dat de vrijwilliger in beeld komt
 - II. De drempel over
 - III. De meerwaarde van vrijwilligers
 - IV. De inzet stopt

2. De ingewikkelde context waarin keuzes worden gemaakt
 - I. Beelden over sterven en vrijwilligers
 - II. De tijd als vriend en vijand
 - III. (geen) Ruimte voelen, hebben en krijgen
 - IV. Interacties en relaties

Reis door de tijd – de vrijwilliger komt in beeld

- De zorgprofessional maakt de mogelijkheid bespreekbaar
- Moeilijk om eigen situatie te overzien

'...Nee, nee, eigenlijk niet, want je hebt zelf in het proces ook niet in de gaten dat je zo dichtbij bent.'

Wat voor mij nog wel een barrière was, was dat het eigenlijk alleen maar mogelijk is als iemand echt binnen afzienbare periode doodgaat...

Reis door de tijd – de drempel over

- Fijn dat het werd aangeboden!
- Wens om thuis te blijven
- Voor de patiënt mogelijkheid om iets voor partner te doen
- De coördinator als belangrijke schakel

Ze hebben me gered, dat ik er niet totaal aan onderdoor ben gegaan. Zo kan ik het het beste zeggen.

Hij vond het wel fijn. Hij zei dan ook: 'Ik ben blij dat je vannacht lekker geslapen hebt.' Voor hem betekende dat ook wat.

...Laten we eens kijken, en is het nik, als het dan toch niet wilt, dan wil je niet, klaar.

Reis door de tijd - De meerwaarde van de vrijwilliger

- De vrijwilliger
 - deskundig en professioneel
 - geeft rust, ruimte en vertrouwen
- De organisatie
 - Flexibel, snel, aansluiten bij behoefte

Toen kwam er eerst een coördinator langs. Ja, ik verbaasde me dat dat zo snel ging. Je verwacht...volgende week.... Maar, nee hoor. Ik had heel snel een bezoekje en de volgende nacht kwam de eerste vrijwilliger al.

'En iedere keer als de vrijwilliger er 's nachts was, dan sliep ze. Dat gaf haar blijkbaar zoveel rust.'

Reis door de tijd - De inzet stopt

- Mismatch
- Zelf waken
- Naar hospice of ander zorginstelling
- Overlijden, of juist niet overlijden

'Ze zijn een aantal dagen geweest, en toen bleek inderdaad al heel snel dat mijn moeder ook 's nachts echt zorg nodig had, en dat mochten zij niet geven.'

'Maar ook in deze fase in een verzorgingshuis kun je blijkbaar dus gewoon ondersteuning krijgen. En eh ik had dat zeker de ... die laatste week had ik dat heel fijn gevonden.'

De ingewikkelde context waarin keuzes worden gemaakt – hoe beelden en overwegingen keuzes vormen

- De verwachting dat je zorgt voor elkaar
- Bij het sterven willen zijn
- Beelden van vrijwilligers

*'zo'n vrouw met
de grijze knoet'.*

*'Ik denk: "Nou is hij eenzaam
gestorven. Had ik zijn hand
niet vast.'*

*Ja, in het begin denk ik dat we
voor onszelf ook wel streng
waren. Zo van: "Wij moeten dit
doen, want wij zijn de kinderen."*

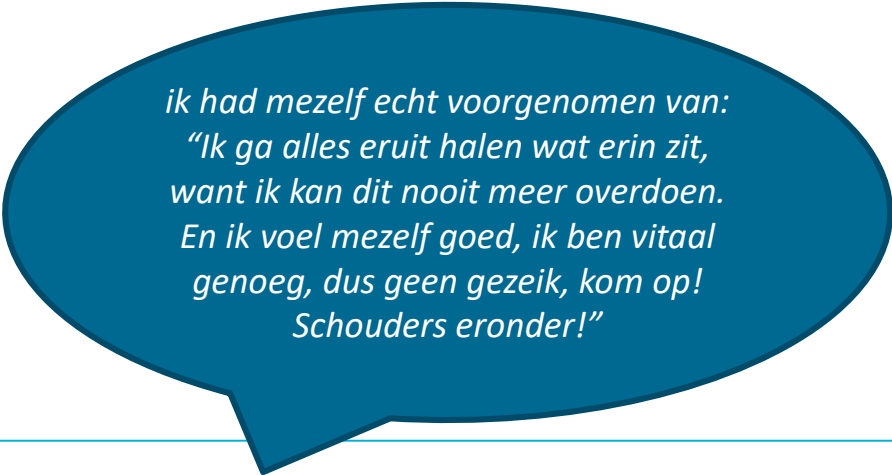
*Kijk, als een professional het van mij
overnam, dan kon ik nog wel
denken 'Dat kan ik niet.' Maar als
een vrijwilliger het van mij
overnam, had ik het idee dat ik hem
wegdeed..... terwijl hij helemaal niet
zolang meer heeft." Dus, ik ben zelf
zwak. Of, ik kan het zelf niet. Ik faal.*

De ingewikkelde context waarin keuzes worden gemaakt – tijd als vriend en vijand

- Terminale fase
- Kostbare tijd – tijd voor jezelf
- Niet weten hoe lang het nog duurt

'Ze geven je ... die terminaalverklaring, daar hoort dan een stukje tekst bij, eh, ja, dat iemand het maximaal drie maanden nog volhoudt. Daar stel je je toch een beetje op in.'

*ik had mezelf echt voorgenomen van:
"Ik ga alles eruit halen wat erin zit, want ik kan dit nooit meer overdoen. En ik voel mezelf goed, ik ben vitaal genoeg, dus geen gezeik, kom op! Schouders eronder!"*

De ingewikkelde context waarin keuzes worden gemaakt – geen ruimte voelen, hebben en krijgen

- De ruimte waarin het leven zich afspeelt wordt kleiner. Dit heeft invloed op zowel de patiënt als de naaste
 - Confrontatie me achteruitgang
 - Vreemde toelaten in de bubbel
 - Vrijwilliger als bezoek.
- Gebrek aan denkruimte

Nou, het was wel gewoon een confrontatie, dat ik niet een hele dag weg zou kunnen gaan. En ook al zou het misschien wel kunnen, dat hij alleen zou kunnen zijn, dan is dat niet hoe het hoorde te zijn weet je? Hij was ja, hij was toch wel in een fase van het leven waar ik er voor hem wilde zijn.

Dat was in het begin. Dan zei Martin helemaal niks. Hij ging zelf zijn chocolademelk maken. De vrijwilliger mocht helemaal niet helpen. Hij hield alles af en zei bijna niks.

Mensen riepen het wel, hè: "Je moet andere mensen inzetten." Maar, heel eerlijk, dat voelde als een extra taak.'

De ingewikkelde context waarin keuzes worden gemaakt – Interactie en relaties

- Verschillen binnen één gezin
- Partner / kind blijven

*'Het was een hele aardige
vrijwilliger en die heeft samen
met mijn zusje die nacht
doorgebracht en toen zei mijn
zusje later: 'en toch vind ik het
niks, zo'n vreemde in huis.'*

*... Omdat dat ook wel iets
vertroebelt in je ouder-
kind rol.*

Belangrijke boodschappen

- Verbinding met de zorgprofessional
- Rol coördinator
- Sensitief zijn voor ervaringen/gevoelens patiënt en naaste
- De rol van de terminaalverklaring
- Bij het sterven willen zijn
- Verschillen binnen het gezin en emotioneel geladen tijd
- Sterke kanten belichten
- Oog hebben voor het feit dat juist 'vrijwilligheid' lastig kan zijn
- Nadenken over hoe partner- en kindrol behouden kan blijven